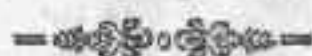
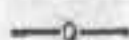

Πρωτεύουσα τῆς Γεωργίας εἶναι ἡ Τίφλις, τὴν ὁποῖαν παριστάνει ἡ παρούσα εἰκὼν. Ὅλα τὰ χρονικά καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιστημονικά ἀρχεῖα ἅτινα ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ 1807, μεταφέρθησαν εἰς Πετροῦπολιν. Περιεστρέφοντο δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἀντικείμενα ἀστρονομικά καὶ μαθηματικά εἰς ἃ ἐπέδιδον οἱ κάτοικοι τῆς Γεωργίας, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς δὲν ὑπερβαίνει τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων τῆς ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος.

ΠΕΡΙ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ. (*)

Ἦδη κατὰ ἀρχαιοτάτους χρόνους οἱ ἄνθρωποι ἐνεκα τῆς γεωργίας καὶ τῶν λοιπῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν σχέσεων τῶν ἡσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διακρίνωσι τὸν χρόνον εἰς μεγαλήτερα καὶ μικρότερα τμήματα, οἷον εἰς ἐνιαυτοὺς, μῆνας κτλ. Ὡς πρὸς τὴν κατὰ μῆνας διαίρεσιν ὠδηγήθησαν ὑπὸ τῆς σελήνης, καθὼς καὶ εἰς τὴν κατ' ἐνιαυτοὺς διαίρεσιν ὑπ' αὐτῆς ταύτης καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ οὕτως ἐγεννήθησαν οἱ σεληνιακοὶ καὶ οἱ ἡλιακοὶ ἐνιαυτοί, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀρχὰς βεβαίως ἦσαν πολὺ ἀτελεῖς, καὶ οὕτω διέμειναν ἔφ' ἱκανὸν, μέχρις οὗ ἀκολουθῶς δι' ἐπανειλημμένων παρατηρήσεων οὐ μόνον τὴν ἐνδεχομένην ἀκρίβειαν ἔλαβον, ἀλλὰ καὶ ὁ δρόμος τοῦ ἡλίου, ὡς καὶ ὁ τῆς σελήνης, ἐγνώσθη ἀκριβῶς καὶ διεκρίθη ἡ διαφορὰ τοῦ ἡλιακοῦ καὶ τοῦ σεληνιακοῦ ἐνιαυτοῦ. Κατὰ τοὺς νεωτάτους ἀκριβεῖς ὑπολογισμοὺς ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς σύγκειται κατὰ μέσον ὅρον ἀπὸ 165 ἡμέρας, 5 ὥρας, 48 πρῶτα, καὶ 51 δεύτερα λεπτά· ὁ δὲ σεληνιακὸς ἐνιαυτὸς ἀπὸ 354 ἡμέρας, 8 ὥρας, 48 πρῶτα λεπτά καὶ 36 δεύτερα, ὥστε ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς εἶναι κατὰ 11 ἡμέρας μικρότερος τοῦ σεληνιακοῦ. Κυρίως σεληνιακοὺς ἐνιαυτοὺς ἔχουσι μέχρι τῆς σήμερον οἱ Ἀραβες, καὶ ἰδίως οἱ Μωαμεθανοὶ· Ταῦτα ὡς ἐν προοιμίῳ εἰπόντες, ἐρχόμεθα εἰς τὸ προκείμενον.

ὑπὸ τὴν λέξιν Ἡμερολόγιον (Καλανδάριον) ἐννοούμεν μέρος μὲν τὴν παρὰ τινι λαῷ εἰσηγημένην καθ' ὠρισμένους ἐνιαυτοὺς, μῆνας κτλ. διαίρεσιν τοῦ χρόνου, μέρος δὲ καὶ τὸν πῖνακα τῶν καθ' ἐκάστης ἡμερῶν, τὸν περικριτῶντα δηλαδὴ μὲ ποίας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος συμπίπτουσιν αἱ ἡμέραι τῶν μηνῶν. Κατὰ τὴν πρώτην σημασίαν λέγομεν π. χ. τὸ ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον διαφέρει κατὰ 12 ἡμέρας ἀπὸ τοῦ Γρηγοριανῶν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐννοούμεν τὰ δι' ἐκά-

στον ἔτος ἐκδιδόμενα Ἡμερολόγια. Τὸ ὄνομα Καλανδάριον παράγεται ἀπὸ τὰς Καλάνδας (Calendae), λέξιν Ῥωμαϊκὴν, σημαίνουσαν τὴν πρώτην ἡμέραν ἐκάστου μηνός, καὶ ἐτυμολογουμένην ἐκ τοῦ καλεῖν· καθότι ὁ Ῥωμύλος ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Ῥώμης, τοῦ ἵποίου τὸ ἡμερολόγιον κεῖται ὡς βάσις τοῦ ἡμετέρου, θελήσας νὰ ἀρχίζῃ ἐκαστος μὴν ἀπὸ τῆς νέας σελήνης, ἐκτίσεν ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου λόφου (ἰδιαίτερον οἶκημα (curia calabra), ἐν ᾧ παρετήρουν τὴν νέαν σελήνην, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ μηνός ἐκπύττετο (ἐκαλεῖτο) ὑπὸ τινος ἱερέως.

Τὸ ἔτος τοῦ Ῥωμύλου διχρεῖτο εἰς δέκα μῆνας, ἐξ ὧν ὁ μὲν Μάρτιος, Μάιος, Κοϊντίλιος, καὶ Ὀκτώβριος εἶχον ἀνὰ 31 ἡμέρας, οἱ δὲ λοιποὶ, Ἀπρίλιος, Ἰούνιος, Σεξτίλιος, Σεπτέμβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος, ἀνὰ 30 ἡμέρας, ὥστε ὅλοι ὁμοῦ ἀποτελοῦν 304 ἡμέρας. Ὁ δὲ Νουμάς, ὁ διάδοχος αὐτοῦ, προσέθηκεν ἔτι δύο μῆνας, ἡ κατὰ τὸν Πλούταρχον (ἐν βίῳ Νουμά) τοὺς ἤδη ἐπὶ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἀνωνόμως πεπρατεθειμένους δύο μῆνας, ἀπὸ 28, καὶ 22 ἡμέρας, μετέθηκεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου. Τοῦτο ὁμῶς παραδέχονται ἄλλοι μόνον περὶ τοῦ Ἰανουαρίου, δι' ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Φεβρουάριος ἔμεινεν ὡς τελευταῖος μὴν τοῦ ἔτους, καὶ πρῶτον κατὰ τὸ 549 π. Χ. ἀπὸ τοὺς δεκάρχας θελήσαντας νὰ παρεκταίνωσι τὴν διάρκειαν τῆς ὑπουργίας των, ἐτέθη ἀμέσως μετὰ τὸν Ἰανουάριον. Ὅπως δὴποτε καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, εἶναι βέβαιον ὅτι ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Νουμά τὸ ἔτος εἶχε δώδεκα μῆνας, καὶ συνέκειτο ἀπὸ 355 ἡμέρας, διηρημέναις, ὥστε ὁ μὲν Μάρτιος, Μάιος, Κοϊντίλιος καὶ Ὀκτώβριος εἶχον ἀπὸ 31 ἡμέρας, ὁ δὲ Ἰανουάριος, Ἀπρίλιος, Ἰούνιος, Σεξτίλιος, Σεπτέμβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος ἀνὰ 29 ἡμέρας, καὶ ὁ Φεβρουάριος 28. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔτος τοῦτο ἦταν μικρότερον μὲν τοῦ ἡλιακοῦ, μεγαλήτερον δὲ τοῦ σεληνιακοῦ, ἠναγκάσθησαν νὰ καταρύγῳσιν εἰς ἐμβολίμους ἡμέρας, μέρος μὲν διὰ νὰ τακτοποιήσωσι τὸν σεληνιακὸν ἐνιαυτὸν, μέρος δὲ διὰ νὰ τὸν συμβιάσωσι μετὰ τοῦ ἡλιακοῦ· ὅθεν ἀνὰ πᾶν δεύτερον ἔτος παρενέβαλλον μεταξὺ τῆς 23 καὶ 24 Φεβρουαρίου ἓνα μῆνα, ἐμβολίμον (mercedonius) ὀνομαζόμενον, ὅστις συνέκειτο ἀπὸ τόσας ἡμέρας καὶ ὥρας, καθ' ὅσας ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς ὑπερτέρει τὸν σεληνιακόν, καὶ κατ' ἀρέσκειαν τοῦ Πάπα ποτὲ μὲν ἦτο μακρότερος, πότε δὲ βραχύτερος. Ἀλλ' αἱ αὐθαίρετοι αὗται προσθήκαι τοιαύτην ἐπροξένησαν σύγχυσιν, ὥστε κατὰ τὸ ἔτος 708 ἀπὸ π. Χ. ἦτοι τὸ 46 π. Χ., τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔτος κατὰ 67 ἡμέρας ἀπελείπετο τῆς ὀρθῆς χρονολογίας. Ὅθεν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, ἵνα δώσῃ πέρας εἰς τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην, προσεκάλεσεν εἰς τὴν Ῥώμην τὸν περίφημον Ἑλληνα ἀστρονόμον Σωσιγένην, καὶ ἐπέταψεν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν γραμματέα του Φλάβιον τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου. Πρῶτον λοιπὸν προστεθήσαν εἰς τὸ τρέχον ἔτος 708, μεταξὺ τοῦ Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου 67 ἡμέραι, ὥστε τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἔτος συγχύσεως (Annus confusionis) ἐπι-

(*) Τὴν λέξιν Κ α λ α ν δ α ρ ι ο ν ἤθελον προτιμήσει εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, καθόσον μάλιστα ὁ συγγραφεὺς τὸ παράγει ἐκ τοῦ κ α λ ε ῖ ν.

κληθέν, περιεῖχε 445 ἡμέρας· ἡ δὲ πρώτη Ἰανουαρίου, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῷ θέσιν, καὶ τὸ ἔτος 709 Ῥ. ἤρχισεν ἀπὸ τῆς νέας σελήνης.

Ὁ Σωσιγένης οὗτος ἐκλαβὼν τὸν ἡλιακὸν ἐνιαυτὸν ὡς συγκεῖμενον ἀπὸ 365 καὶ 6 ὥρας, τὸν διήρτησεν οὕτως, ὥστε ὁ μὲν Ἰανουάριος, Μάρτιος, Μαῖος, Κοῖν-τίλιος, Σεπτίλιος, Ὀκτώβριος καὶ Δεκέμβριος εἶχον ἀνὰ 31 ἡμέρας· ὁ δὲ Ἀπρίλιος, Ἰούνιος, Σεπτέμβριος καὶ Νοέμβριος ἀνὰ 30, ὁ δὲ Φεβρουάριος 28· διὰ δὲ τὰς πλεονάζουσας 6 ὥρας, ἀποτελούσας εἰς 4 ἔτη ὁλόκληρον ἡμέραν, διέταξε κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος νὰ προστεθῇ μία ἡμέρα μετὰ τὴν 23 Φεβρουαρίου, ὥστε κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος ὁ μὲν οὗτος περιεῖχεν 29 ἡμέρας, τὸ δὲ ἔτος τοῦτο, ἕνεκα τῆς παρενθέσεως ταύτης καλούμενον *ἑμβόλιμον ἔτος* (Anus bissextilis), ἐνῶ τὰ λοιπὰ ὀνομάζοντο *κοινὰ ἔτη*, συνέκειτο ἐκ 366 ἡμερῶν. Παρατετέθη δὲ ἡ ἑμβόλιμος ἡμέρα μετὰ τῆς 23 καὶ 24 Φεβρουαρίου, μέρος μὲν διότι εἶχεν ἤδη συνηθίσαι ὁ λαὸς εἰς τὴν κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον προσθήκην, μέρος δὲ διότι δὲν ἤθελον νὰ διαταράξωσι τὴν τάξιν τῶν ἑορτασίμων ἡμερῶν.

Ταύτην λοιπὸν τὴν χρονολογίαν, καὶ τὸ κατ' αὐτὴν συνταχθέν ἡμερολόγιον, τὸ Ἰουλιανὸν καλούμενον, παραδέχεται ἐν γένει ἅπανα ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος, συνέβη μὲν μικρά τις σύγχυσις ἕνεκα ἐσφαλμένης τινὸς παρενθήκης, ἀλλ' ἀμέσως παρατηρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος, διορθώθη, ὥστε ἀπὸ τοῦ 757 Ῥ. (3 μ. Χρ.) μέχρι τοῦ 1582 οὐδεμίαν μεταβολὴν ἔπαθε τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς δὲν σύγκειται, ὡς ὑπέθεσεν ὁ Σωσιγένης, ἀπὸ 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας ἀκριβῶς, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ 365 ἡμέρας 5 ὥρας 48 πρῶτα λεπτά, καὶ 51 δεύτερα, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, ἐλαμβάνοντο διὰ τοῦτο κατ' ἔτος 11 πρῶτα λεπτά, καὶ 10 περίπου δεύτερα περιέλλον, τὰ ὅποια μετὰ παρέλευσιν 129 ἐτῶν ἀπετέλουν ὁλόκληρον ἡμέραν, ἣτις περιπλέον προσετίθετο εἰς τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, καὶ οὕτω πάντοτε ἀπελείπετο ἡ ἐκρινὴ ἰσημερία. Ἦδη κατὰ τὴν 15 ἐκατονταετηρίδα εἶχον παρατηρήσει τὴν ἀρκετὰ σημαντικὴν ταύτην διαφορὰν, καὶ εἶχε σκεφθῇ περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ μόλις ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου ΙΓ'. ἐπραγματοποιήθη ἡ διόρθωσις τοῦ ἀτοπήματος τούτου. Ὁ Πάπας οὗτος προσεκάλεσεν ἐπὶ τούτῳ εἰς τὴν Ῥώμην πολλοὺς σοφοὺς, μετὰ τῶν ὁποίων διέπρεπον ὁ Σιακόνης, ἱερεὺς τις ἐκ τοῦ Τωλήτου, ὁ Χριστοφόρος Κλάβιος Ἰησουΐτης ἐκ Βαμβέργης, καὶ ὁ Ἀλούσιος Αἰλί, βαθύς μαθηματικὸς καὶ ἰατρός ἐκ Βερόνης, καὶ τοῖς ἐπέταξε τὸ ἔργον. Τὰς δὲ κατὰ τὸ 1577 ἐπιχειρηθείσας καὶ τὸ 1581 ἀποπερτωθείσας πράξεις αὐτῶν ἀποστείλας εἰς τινὰ Πανεπιστήμια καὶ τοὺς καθολικοὺς ἡγεμόνας, ἅμα λαβὼν τὴν ὁμόφωνον ψήφον αὐτῶν, ἐξέδωκε τὸ 1582 τὴν 24 Φεβρουαρίου βουλλαν, δι' ἣς καθιεργείτο καθ' ὅλας τὰς καθολικὰς ἐπαρχίας τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, καὶ εἰσήγετο τὸ νέον, τὸ ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ Γρηγοριανὸν ἐπικληθὲν.

Σκοπὸς τῆς διορθώσεως ταύτης ἦτο 1) τὴν ἐα-

ρινὴν ἰσημερίαν, συμπίπτουσαν τότε εἰς τὴν 10ην Μαρτίου, νὰ ἐπαναφέρῃ πάλιν εἰς τὴν 21 τοῦ αὐτοῦ, καὶ νὰ προδιορίσῃ τὸν καιρὸν τοῦ Πάσχα, 2) νὰ προλάβῃ τοῦ λοιποῦ ὁμοίας διαφορὰς διὰ νέας διατάξεις τῶν ἐμβολίων ἡμερῶν. Καὶ διὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔπρεπε νὰ παραλείπωνται δέκα ἡμέραι ἀπὸ τοῦ ἡμερολογίου, ἐπομένως διέταξεν αὕτη ἡ παράλειψις νὰ γίνῃ κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1582, καθ' ὃν μῆνα δὲν συνέπιπτον κινηταὶ ἑορταί, καὶ ἡ 5' τοῦ Ὀκτωβρίου ν' ἀριθμῆται ὡς ἡ 15 τοῦ μηνός. Ὡς πρὸς τὸ Πάσχα δὲ, ἔμεινεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου· διὰ δὲ τὸ δεύτερον ἔπρεπε τοῦ λοιποῦ τὸ τελευταῖον ἔτος ἐκάστης ἐκατονταετηρίδος νὰ μὴ ᾔναι ἐμβόλιμον, ὅπως εἶχε τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, ἀλλὰ μόνον τὸ τελευταῖον ἔτος ἐκάστης τετάρτης ἐκατονταετηρίδος, τουτέστι τὰ ἔτη 1600, 2000, 2400 καὶ οὕτω καθέξῃς, τὰ δὲ ἄλλα, οἷον τὰ 1300, 1800, 1900, 2100 κλ. ἔπρεπε νὰ ᾔναι κοινὰ ἔτη.

Οὗτος εἶναι ὁ ὀργανισμὸς, δι' οὗ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διέφερε κατὰ δέκα ἡμέρας τοῦ Γρηγοριανοῦ, καὶ ὁλονὲν ἐξακολουθεῖ ν' ἀπολείπεται ἐξ αὐτοῦ. Τουτέστιν ἕνεκα τῶν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1582 παραλειφθεῖσων δέκα ἡμερῶν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ 5' Ὀκτωβρίου κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον συνέπεσε μετὰ τὴν 15 τοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ Γρηγοριανόν· οὕτως ἔμεινε τὸ πρᾶγμα μέχρι τοῦ 1700, ὅποτε τὸ μὲν Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον εἶχε τὸ ἔτος τοῦτο ἐμβόλιμον, τὸ δὲ Γρηγοριανόν, ὅχι. Ἀμέσως λοιπὸν προσετέθη εἰς τοῦ Ἰουλιανοῦ ἑτέρα ἡμέρα, καὶ ἐπομένως ἡ α' ἡμέρα ἐκάστου μηνός κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν συνέπιπτε μετὰ τὴν δωδεκάτην τοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ Γρηγοριανόν μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1800, ὅποτε διὰ τὸν αὐτὸν λόγον προσετίθη εἰς τὸ Ἰουλιανὸν καὶ ἑτέρα ἡμέρα, καὶ ἐκτοτε ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκάστου μηνός αὐτοῦ συμπίπτει μετὰ τὴν δεκάτην τρίτην τοῦ μηνός κατὰ τὸ Γρηγοριανόν, ὥστε διαφέρουσι τὴν σήμερον ἀπ' ἀλλήλων τὰ δύο ταῦτα ἡμερολόγια κατὰ δώδεκα ἡμέρας. — Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἠθέλην εἶσθαι ἀκριβεστάτον, ἐὰν ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς περιεῖχε τινόντι 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, 49 πρῶτα καὶ 12 δεύτερα λεπτά, ὅπως τὸν ἐξέλαβον τότε· ἀλλ' ἐπειδὴ σχεδὸν κατὰ 22 ἢ κατὰ τὸν Αἰλάνδον 24 δεύτερα λεπτά εἶναι μικρότερος, ἐκ τούτου ἀποτελεῖται εἰς 3600—3900 ἔτη, διαφορὰ μιᾶς ἡμέρας, ἣτις περιπλέον λαμβάνεται κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ, ἀλλ' ἡ διαφορὰ αὕτη βεβαίως πολὺν χρόνον ἀπαιτεῖ διὰ νὰ προξινήσῃ σύγχυσιν εἰς τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, καὶ δι' ἐγκαταλείψεως μιᾶς ἐμβολίου ἡμέρας εἰς τὸν κατάλληλον καιρὸν εὐκόλως δύναται νὰ διορθωθῇ. Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἀμέσως εἰσήχθη εἰς τὰς καθολικὰς ἐπαρχίας. Ἀλλ' οἱ Διαμαρτυρούμενοι δὲν τὸ παρεδέχθησαν, καθὼ προκύψαν ἐκ τοῦ Πάπα, καὶ ἐξακολουθήσαν τὴν χρονολογίαν των μέχρι τοῦ 1699, ὅτε ἀποφασίσαντες νὰ εἰσάξωσι νέον ἡμερολόγιον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου διορθωμένου, ἐπέτρεψαν τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὸν ἐν Ἰένῃ καθηγητὴν Βέιγκελν, ὅστις ἐπεχεί-

ρησε με ἀστρονομικούς ὑπολογισμούς ἐπὶ τῆς σελήνης, παντελῆναι οὕσης, ἀκριβῶς νὰ προσδιορίσῃ τὸν καιρὸν τοῦ Πάσχα, καθὼς εὐρών τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ὡς πρὸς τὸ Πάσχα ἦν τὸν ἀκριβές, καὶ διὰ τὸ ἔτος 1700, ὅτε ἐμελλε νὰ εἰσαχθῇ τὸ νέον διωρθωμένον ἡμερολόγιον, διέταξε νὰ παραλειφθῶσι κατὰ τὸν Φεβρουάριον ἑνδεκα ἡμέραι, καὶ μετὰ τὴν 18 τοῦ Φεβρουαρίου ἀμέσως ν' ἀριθμῆται ἡ πρώτη τοῦ Μαρτίου. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο εἰσῆχθη κατὰ τὸ εἰρημένον ἔτος ἀμέσως εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐν Γερμανίᾳ, εἰς τὴν Ὁλλανδίαν καὶ Δανιμαρκίαν, καὶ μετὰ ἐν ἔτος εἰς τὴν Ἑλβετίαν, κατὰ δὲ τὰ 1752 καὶ 1753 εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Σουηδίαν.

Τοῦτο τὸ διωρθωμένον ἡμερολόγιον κατὰ τὸ πλεῖστον ἐσυμφώνει μετὰ τὸ Γρηγοριανόν, καὶ ὡς πρὸς τὸ Πάσχα ἀκόμη. Ἐπειδὴ ὁμῶς ὁ κυκλικὸς ὑπολογισμὸς δὲν δύναται νὰ συμφωνήσῃ πάντοτε μετὰ τοὺς ἀστρονομικούς, ἐκ τούτου συνέβη κατὰ τὰ ἔτη 1724 καὶ 1744, νὰ συμπέσῃ τὸ Πάσχα παρὰ τοῖς διαμαρτυρουμένοις ὁκτὼ ἡμέρας πρότερον, ἢ παρὰ τοῖς καθολικοῖς· τὸ αὐτὸ εἰλέγετο ὅτι μέλλει νὰ συμβῇ καὶ κατὰ τὸ 1778, ὅθεν Φριδερίκος Β'. ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, διέταξε τὸ 1776, ὥστε τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον καὶ παρὰ τοῖς διαμαρτυρουμένοις ὑπηκόοις αὐτοῦ νὰ γίνῃ παραδεκτὸν ὡς ἡμερολόγιον τοῦ Κράτους. Τὸ δὲ ἐν τῇ Ῥωσίᾳ καὶ ἐν τῇ Ανατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχον ἡμερολόγιον οὕσιωδὸς εἶναι σύμφωνον μετὰ τὸ Ἰουλιανόν, διὰ μεταχειριζόμεθα συνήθως καὶ τὴν παλαιὰν καὶ τὴν νέαν ἡμερομηνίαν.

Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν τοῦ ἡμετέρου ἔτους εἰσι τὰ αὐτά, ἃ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις. Ὁ Ἰαννουάριος καλεῖται ἐκ τοῦ Ἰανου, θεοῦ τοῦ χρόνου, ὁ Μάρτιος ἐκ τοῦ Ἀρεως, θεοῦ τοῦ πολέμου, ὁ Μάιος ἐκ τῆς Μαίας, μητρὸς τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ ὁ Ἰούνιος ἀπὸ τῆς Juno (Ἥρας), εἰς τὰς ὁποίας τέσσαρας θεότητας ἐτελοῦντο δημόσιοι θυσίαι εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν εἰρημένων μηνῶν· τὸ ὄνομα τοῦ Φεβρουαρίου παράγεται ἐκ τοῦ februaire, καθότι εἰς τοῦτον τὸν μῆνα ἤρχιζεν εἰς τὰ Λουπερκάλια ἡ ἐορτὴ τῶν καθαρμῶν τῆς πόλεως, καθὼς τὸ τοῦ Ἀπριλίου ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ aperire, καθὼς κατὰ τοῦτον τὸν ἐαρινὸν μῆνα ἀνοίγαμένων τῶν κατὰ τὸν χειμῶνα ἀποκεκλεισμένων καρπῶν τῆς γῆς. Οἱ δὲ λοιποὶ μῆνες, Σεπτέμβριος, Ὀκτώβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος διατηροῦσιν εἰσέτι τὰ παλαιὰ ἀριθμητικὰ ὀνόματά των, ὡς ἂν ἤρχιζε τὸ ἔτος ἀπὸ τὸν Μάρτιον· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὁ Ἰούλιος καὶ Αὐγούστος ἀρχήτερα ὠνομάζοντο Κοιντίλιος καὶ Σεξτίλιος, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου τούτου στρατηγοῦ, διὰ δόγματος τῆς συγκλήτου τὸ ὄνομα Κοιντίλιος μετεβλήθη εἰς τὸ Ἰούλιος, καθὼς μετέπειτα, ὅτε ὁ Ὀκταβιανὸς ὠνομάσθη Αὐγούστος, δι' ἐτέρου δόγματος τῆς Βουλῆς, τὸν Σεξτίλιον ἀντεκατέστησεν ὁ Αὐγούστος.

Ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία ἐν τούτοις διατηρεῖ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, καὶ κατ' αὐτὸ ἔχει διατεταγμένας τὰς ἐορτάς της. Διὰ τοῦτο ὑπάρχουσιν ἰδιαίτερα ἡμερολόγια πρὸς ἐκκλησιαστικὴν χρῆσιν, τὰ ὁποῖα

καὶ μέχρι τὴν σήμερον ἐκκλησιαστικὰ ἡμερολόγια ὠνομάζονται. Τοιαῦτα ἡμερολόγια, ἀλλὰ σύντομα, ὑπῆρχον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν, περιέχοντα μόνον τὰς ἐορτάς τοῦ ἔτους, ἄνυσ τῆς εἰς ἡμέρας, ἐβδομάδας, καὶ μῆνας διακρίσεως, οἷον τὸ responsoziale καὶ Antiphonarium Γρηγορίου τοῦ μεγάλου, ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Θωμασσίνου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν· «Specimen distributionis officiorum per circulum anni.» Τὰ ἐκτενέστερα ὁμῶς εἶχον καὶ τὴν κατὰ μῆνας καὶ ἐβδομάδας διαίρεσιν· τὴν δὲ σύνθεσιν καὶ διάταξιν αὐτῶν ἦσαν ἐπιφορτισμένοι οἱ Ἐπίσκοποι, ὑφ' ὧν διορίζοντο ἐπὶ τούτῳ ἰδιαίτεροι Κληρικοὶ, οἵτινες συγγράφοντες τοὺς βίους τῶν Μαρτύρων, καὶ τὰ περιστατικὰ τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν, τὰ καθυπέβαλλον εἰς τοὺς ἐπισκόπους τούτους. Ἐκάστη ἐκκλησία εἶχε καὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς ἡμερολόγιον. Τὸ ἀρχαιότατον τούτου τοῦ εἶδους, διασωθὲν μέχρις ἡμῶν, συνετάχθη περὶ τὰ μέσα τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ περιφήμου Ἰησοῦτου Αἰγιδίου Βουχερίου. Δύο ἄλλα, μικρόν τι μεταγενέστερα, ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Ἰωάννου Φρόντου καὶ Ἐδμόνδου Μαρτίνου. Ἐν ἡμερολόγιον τῆς ἐν Καρθαγένῃ ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν 5 ἢ 6 ἑκατονταετηρίδα ἀνευρέθη ὑπὸ Μαβιλλῶνος, καὶ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Ῥουινάρτου. Ἀπόσπασμα ἀρχαίου Γοιθικοῦ καὶ Μοζαραβικοῦ ἡμερολογίου, καὶ ἕτερον γαλλιστὶ, καὶ γερμανιστὶ ἀπὸ τῆς 9ης καὶ ἐφεξῆς ἑκατονταετηρίδος, ὑπὸ διαφόρων σοφῶν ἀνδρῶν ἐξεδόθησαν. Τὰ ἡμερολόγια ἦσαν αἱ βάσεις τῶν Μαρτυρολογίων, καὶ, ἐπειδὴ κατ' αὐτὰ ἐορτάζετο καὶ ἡμέρα τῶν Μαρτύρων, ἀπετέλουν καὶ μετὰ ταῦτα μέρος τῶν ἱερῶν βιβλίων, ὅθεν καὶ μέχρι τῆς σήμερον διατηροῦσι τὴν ἀξίαν των, ἔχοντα μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὰ πνεύματα τοῦ λαοῦ.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ).

ΓΑΒΡΙΗΛ ΣΟΦΟΚΛΗΣ,

ΠΕΡΙ

ΚΑΜΕΛΛΙΑΣ.

(Camellia Japonica. Lin.—Class: Monadelphica Polyandria).

C. Japonica foliis ovatis utrinque acuminatis, serraturis minimis. (Cavan. Diss. 6.)

Τὸ φυτὸν τοῦτο εἰσῆχθη πρό τινων ἐτῶν εἰς διάφορα τῆς Ἑλλάδος μέρη, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀπόκην-